

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

L' ACTUALITAT

La nevada va atraparlos
à la feyna consagrats,

y home, xorro, carro y bestia
van convertirse en gelats.

UN NOU ESCANDOL

PROEMI

Temps enrera parlarem vagament dels *Carmetlos del Diluvi*, de aquests dolcos tentadors que 's consumen llepant y xuclant, y per consegüent tenint la boca ocupada, situació aquesta molt poch apropiat pera moure la llengua y parlar.

Un article, en lo qual feyam notar la rara complacencia de aquest periódich ab los Ajuntaments, als quals ab tanta furia y ab tan cega passió havia atacat un dia, passantlos y aplaudintlos avuy cosas que en altre temps li crispavan els nervis y 'l posavan hidrófobo; aquell article titulat *Los Carmetlos del Diluvi* sigué l'origen verdader de la polémica que tant ha cridat l'atenció del públich y que tan desastrosament ha terminat per nostre antagonista.

Després de haverse hagut de tragar la historia de *La Salvadora* y de la fundació del *Diluvi*, net legitim de aquella escandalosa societat causa de tantas ruinas y desastres, á lo millor de la polémica, quan nosaltres estavam interessats en ventilar la qüestió arribant fins á las entranyas del assumpto, discutint sobre la propietat actual del periódich, y altrás incidencias ab ell relacionadas hasta lograr expulsarlo vergonyosament de las sevas últimas trinxeras, el *Diluvi* de cop va tancar-se á la banda y com los avestrussos perseguits y acossats va ficar lo cap sota de l'ala, sense considerar que ab lo seu obstinat silenci, feya davant del públich un paper desairadíssim ni tenir en compte que obrant aixís deixava en peu y confirmava las imputacions gravíssimas per nosaltres formuladas.

Catorze senmanas y ab la present quinze sense que 'l *Diluvi* haja dit aquesta boca es meva.

No 'ns hem descuidat ni en un sol número de recordarli 'l deute que tenia contret davant del públich. Fins ara no l'ha satisfet. Bé podém dir, donchs, que al mal pagador li dolen las prendas.

Pero constants nosaltres en l'empenyo de arrencarli las explicacions degudas ó quan menos interessats en que l'esponja del temps no pugui may borrar los antecedents poch envejables del periódich de Barcelona mes exigent y menos autorisat per atacar á ningú, varem adoptar la táctica de recordarli senmanalment lo deute, pera ferli pagar de una manera ó altra, fins arrostrant la monotonia y 'l perill de cansar al nostres lectors ab los recordatoris estampats en lloch preferent de cada número de LA ESQUELLA.

Si 'l *Diluvi* s'ha pogut figurar que fins de aixó 'ns cansariam, s'equivoca de mitj á mitj.

* * *

Medis tenim de sobras per amenisar aqueixa ingrata tarea. Com del *Diluvi* pot dirse que «todo el monte es orégano», entre recordatori, y recordatori, hem cregut convenient de quant en quant fer un petit ramet de aquesta aromática orenga y oferirla galantment als nostres lectors.

De sobras tenim anunciat que quan s'agoti l'assumpto *Salvadora* y l'assumpto propietat del *Diluvi*, y l'assumpto homes de palla del *Diluvi*, y l'assumpto baixa de subscriptors y fugida de anunciants del *Diluvi*, 'ns queda encare espay per corre á la montanya de Montjuich, als Banys Orientals de la Barceloneta, al carrer del Mitjdia, al carrer del Avinyó, etc., etc., etc.

Per cert que durant lo mes de Agost últim, en lo mes fort de la polémica, es á dir quan el *Diluvi* no havia perdut encare l'us de la paraula, al anun-

ciarli 'ls nostres propósitos excursionistas, va dir textualment:

«**CONSTE FINALMENTE:** que para cuando quiera emprender LA ESQUELLA su anunciada excursion á Montjuich, calles de Mediodía y Aviñó, y á los Baños Orientales, don JOSÉ LARIBAL se ofrece para acompañarle con todos los documentos en mano apetecibles para dicho semanario.»

Aixó deya *El Diluvi* á mitjans d'Agost. A aixó 's comprometia seria y formalment D. Joseph Laribal.

Deixant, donchs, per moments mes oportuns l'excursió á Montjuich, al carrer del Mitjdia y als Banys Orientals de la Barceloneta, aném avuy á detenirnos al carrer de Avinyó, cantonada á la Baixada de Sant Miquel, davant dels solars que ocupavan la casa n.º 13 y part de la casa n.º 15.

En aquell solar avuy per construir, hi ha, ó bé hi havia temps enrera, 'l propósit de aixecarhi un edifici destinat á l'imprensa y las oficinas del *Diluvi*. Si aquest projecte algun dia 's realisa, (puig no sé si 'l *Diluvi* hi arribará á temps, dat que cada dia va perdent subscriptors y anunciants) la ciutat de Barcelona, la rumbosa Pubilla, podrá dir:

—Consti que una part de la casa del *Diluvi* l'hi pagada jo. Lo Sr. Laribal va sorprendre al Ajuntament ab las sevas habilitats acostumadas: l'Ajuntament va complaure en totjy per tot al Director del *Diluvi*, y jo hi pagat las conseqüencias, com hi tingut de pagar las conseqüencias de lo del Marqués de Ayerbe y de tantas y tantas barrabassadas, que en últim extrém se saldan sempre ab los meus caudals.

* * *

Aixó vol dir que desde avuy tenim en dansa lo que ab sobra de motiu podrá anomenarse:

Lo carmetlo del Carrer de Avinyó.

Llarch temps s'ha invertit en l'elaboració de aquest carmetlo, tan suculent pel *Diluvi*, tant costós pel poble de Barcelona. No pot encare precisarse ab exactitut lo seu import; pero alguns quintars de sucre hi entrarán, y está fatalment resolt que l'erari municipal ha de pagarlo.

Lo carmetlo del Carrer de Avinyó va comensarse á elaborar al Ajuntament lo dia 27 de Novembre de 1889 y s'ha terminat á Madrid lo dia 23 de Novembre de 1894. De manera qu' en la seva elaboració s'hi ha invertit l'espay de 5 anys menos quatre días. Calculin ab aquest dato si 'l tal carmetlo pot ser gros, mes que gros colossal.

De Madrid ha sigut remés á Barcelona, primorosament embolicat ab una *Sentencia del Consell d'Estat*, contra la qual ja no hi ha cab recurs de cap mena, conforme podrán veure nostres lectors, al donarlos compte detallat de aquest ESCANDALÓS ASSUMPTO, qu' estém segurs ha de cridar poderosament l'atenció del públich y de la premsa, interesada en que 'ls fondos del erari municipal no s'inverteixen en enllepolir á ningú y menos encare als homes del *Diluvi*.

Presumo que 'l Sr. Laribal, content ab haver conseguit lo desitjat carmetlo, se 'l ficará á la boca com un golafre, y, naturalment, tenint la boca ocupada, no se li sentirá la véu, á pesar de haverse compromés á acompanyarnos con todos los documentos en mano.

Pero consti desd' ara que de tots los documents qu' ell puga produhir, ne tenim nota circunstanciada, y que per lo tant no podrá dirnos res que no sapiguém.

Es més: si fins ara hém callat, ha sigut senzilla-

FRASES ILUSTRADAS

Un senyor que fa un discurs sobre 'l teléfono!

ment perquè esperavam la resolució definitiva del assumpto: aquesta per fi ha recaigut, y avuy ja tenim tela tallada, per demostrar a la fás del públich de Barcelona:

Primer: Que 'l Sr. Laribal, al solicitar lo derribo de las casas del carrer de Avinyó, en dany de tercer, procedí en una forma irregular, sorprendent la bona fé del Ajuntament de Barcelona.

Segón: Que alguns elements del Ajuntament de Barcelona, tal vegada baix la pressió de las campanyas de desprestigi sostingudas pel *Diluvi*, feren lo que no devian, per complaure a aquest periódich.

Tercer: Que alguns altres, que a coneixer a fondo l' assumpto, induptablement s' hi haurian oposat, no tingueren ocasió de realisarho, refiantse dels informes facultatius favorables sempre a las pretensions injustas del *Diluvi*.

Y quart y finalment: Que 'l *Diluvi*, y en representació séva 'l Sr. Laribal, ha lograt un inmens benefici a expensas del erari municipal.

Aquests quatre punts ens proposem demostrar cumplidament en successius articles, aduhint y precisant tots los datos necessaris al efecte.

Ja ho havém dit avants: contra la sentència del Consell d' Estat, que condemna a Barcelona, no hi cab recurs. Pero sempre queda 'l medi de sometre la qüestió al fallo de l' opinió pública, perquè 's

Una senyora que porta la casa.

veji ben clarament lo que li costan a Barcelona 'ls *carmetlos del Diluvi*.

Fins al próxim divendres.

P. DEL O.

AMOR

SONET

Sentir esgarrifansas en lo cos
y en las estremituts gran formigueig;
tenir tot lo sant dia fort mareig
que no 'ns deixi un moment está en repós;
trobarse en un estat semi-fogós
y el mateix temps mullat, com si a un safreig
vos haguessin tirat: tenir panteig
y traure un pam de llengua igual que un gos.

Preferir las tenebras a la llum,
buscar la soletat per tot arreu,
de donas ensumar sols la farúm
y deixarse pescar per una Creu
per ser a ella a la fi crucificat....

Aixó es amor. Amor, ó estar xiflat.

J. SALLEUTAG.

PER COMPRAR SIS CABALLS

S' ha pres l' acort.

L' ajuntament comprarà sis caballs, que servirán pera la preparació del *sueru* antediftèrich; pero... l' acort ho diu ben clar:

«Lo cost dels sis caballs no passarà de tres mil pessetas: cent duros per barba... es a dir, per «morro.»

—¿Hi está conforme la corporació?

—Conforme. ¿Qui 's cuidarà de comprarlos?

—Lo senyor Pau y 'l senyor Pere, qu' en negocis de bestias hi tenen la mà trencada.—

Lo senyor Pau y 'l senyor Pere agafan los trastes y, tenint sempre present qu' en la compra no poden invertirhi més de sis cents duros, comensan á buscar los caballs.

A ciutat no se 'n troban. Ja n' hi ha; pero un negociant ne demana set cents duros, l' altre sis cents cinquanta quatre, l' altre sis cents deu....

—¿Qué fem?—pregunta 'l senyor Pau al senyor Pere.

—Aquí, res—respon lo senyor Pere al senyor Pau;—l' ajuntament ens ha dit qu' en la compra no més hi podiam emplear sis cents duros....

—Aquest ja 'us els dona per sis cents deu....

—N' hi ha deu de massa. No podém separarnos de las instruccions rebudas. ¿Aquí no 'ls trobém? Aném á buscarlos á fora.

—Tens rahó; lo món es gran.... y la caixa municipal també.—

Lo senyor Pere y 'l senyor Pau s' enfilan á un wagó de primera y.... cap á Girona faltan compradors de caballs.

Al arribar á la immortal ciutat es ja fosch.

—¿Qué 't sembla?—pregunta 'l senyor Pau;—¿vols dir que á aquesta hora....

—¿Cá! *De noche todos los...caballos son pardos.* Ara aném á la fonda. Demá, ab claror de día, veurém....—

Fonda de primera. Bona taula, bon llit, bona cara.... y un compte que fa fredat.

Peró 'l senyor Pau y 'l senyor Pere no s' hi fican ab aixó dels comptes de fonda. Ells han anat allí per comprar caballs baratos, y lo demás es lo de menos.

Buscan, rodan, regiran estables y quadras, y no troban lo que 'ls convé. Los sis caballs ja hi son; y ben bons y guapos y frescos, pero.... s' apartan massa de la cantitat marcada: 'l poseedor ne vol sis cents vuyt duros....

—Ja ho sents—diu en Pau en veu baixa, al seu company Pere:—vuyt duros de més....

—No podém comprarlos. Ordres son ordres, y es precis cumplirlas ab tota fidelitat.—

Los dos comissionats, fent las escalas y 'ls giravols consegüents, se trasladan á Lleyda. Devegadas allí ahont un hom menos se pensa.... saltan sis caballs á bon preu.

Un día, un día mortal passen los dos senyors á Lleyda. Gitanos, manescals, hostalers; á tothom consultan.

—Bé; sis caballs ja hi serian; pero si no 's volen allargar més enllá de sis cents duros....

—Som personas manadas, portém los diners tatxats, y 'ns es impossible la més petita extralimitació....

—Donchs no farém res. Los caballs que aquí podríam proporcionarlos, valen cent quatre duros cada un.

Lo senyor Pau y 'l senyor Pere llensan un crit á duo.

—¿Vintiquatre duros d' excés, entre tots sis?... ¡May!...

Y agafant la maleta ab heroyca resolució, pujan al tren y s' encaminan á Tarragona.

L' un darrera l' altre, 'ls dos comissionats visitan á tots los tractants en bestias del' antiga capital romana.

—¿Tindrían sis caballs?

—Mirin: aquests valen quatre cents duros.

—Son massa baratos.

—Aquests ne valen set cents.

—Massa cars.

—¿De quín preu los voldrían vostés?

—Tots sis; no poden costar més de tres mil pessetas.

—Bons y á aquest preu no 'ls tinch.—

Tots los traficants 'ls diuhen lo mateix.—

—¿Sis caballs? Sis cents setanta duros.

—¿Sis caballs? Sis cents trenta sis duros.

—¿Sis caballs? Sis cents cinquanta duros.—

Lo senyor Pau y 'l senyor Pere, al sentir semblants preus, se tapan herméticamente las orellas.

¿Apartarse ells de lo que 'ls marca la consigna rebuda?...

¡May!

—Han de ser per sis cents duros, sis cents duros ¡sis cents duros! Ni un xavo més....

Després de corre tot lo día com dos juheus errants, los dos comissionats adoptan una resolució.

—¿Torném á Barcelona y dihém que 'ns doném?

—Torném; pero avants d' arriar velas, probém si á Hostafranchs.

Altra vegada al tren—sempre en wagó de primera—y avall. Veyám si á Hostafranchs tindrém més sort qu' en las tres provincias corregudas.

A Sans baixan, s' arriban en carruatje á la Creu cuberta, fan las consultas y 'ls passos convenientes, y després de dugas horas de rodar d' un cantó al altre, ¡per fi!.... 'Ls dos comissionats logran trobar sis caballs de las circunstancias *personals* exigidas, guapos, joves y tassats en cent duros cada un. Total sis cents.

Vinga 'l cotxe, á Barcelona desseguida, y sense perdre un moment á la Casa gran á donar compte del victoriós resultat dels traballs de la comissió.

—¡Aleluya!.... ¡Ja tenim 'ls caballs!—

La corporació rodeja plena de goig al senyor Pere y al senyor Pau.

—¿Son animals de confiança?

—¡Honradíssims! Hem atravessat tot Catalunya per trobarlos.

—¿Quánt han costat?

—Aquí portém la nota.

«GASTOS DE LA COMISIÓN

»encargada de la compra de seis caballos para la »preparación del suero antidiiférico.

«Importe de los 6 animales. . . . 600 duros.

»Tren, fonda y otras frioleras. . . 1,200 »

«Total. . . . 1,800 duros.»

La corporació tributa al senyor Pau y al senyor Pere lo més expressiu vot de gracias.

S' ha lograt lo que 's volía. Sis caballs á cent duros cada un.

A. MARCH.

GUSPIRAS

Dius que tinch lo cor mesquí
y vas ben errada, noya;
lo meu metje t' ho dirá
que sofreixo una hipertrofia.

* * *

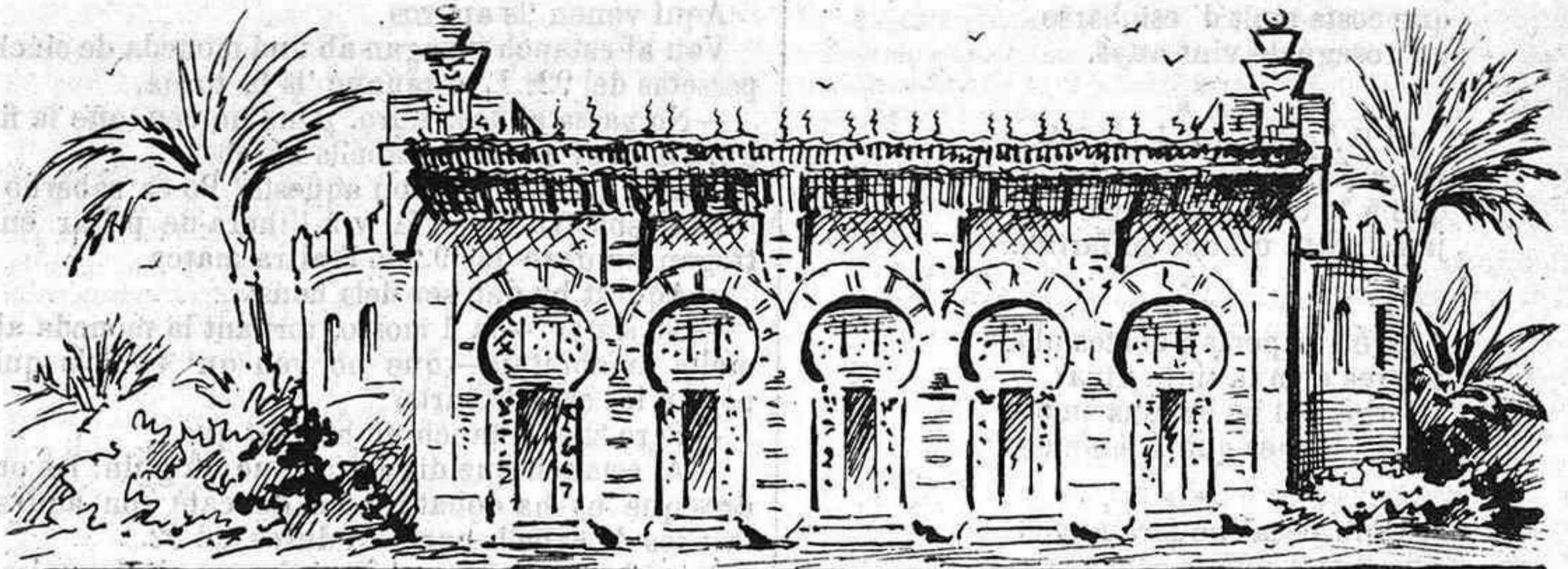
Si es un diable ton espós
com á cada pas propalas,
dígam: ¿qui la culpa 'n té
d' haverli surtit las banyas?

* * *

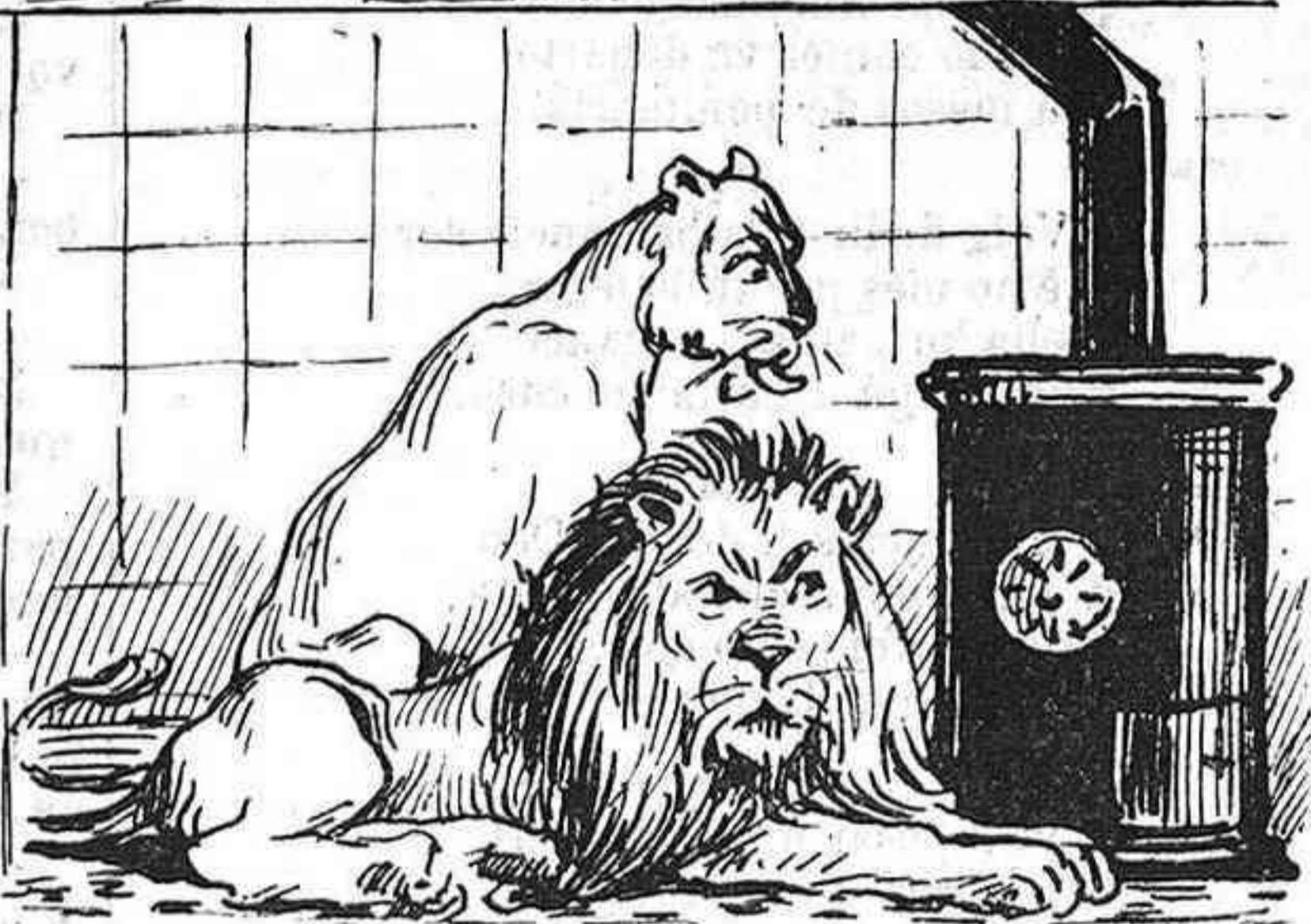
No comprench perque á l' Elvira
que la troban quants la buscan,
los múrmuradors li diuhen
qu' es una dona perduda.

* * *

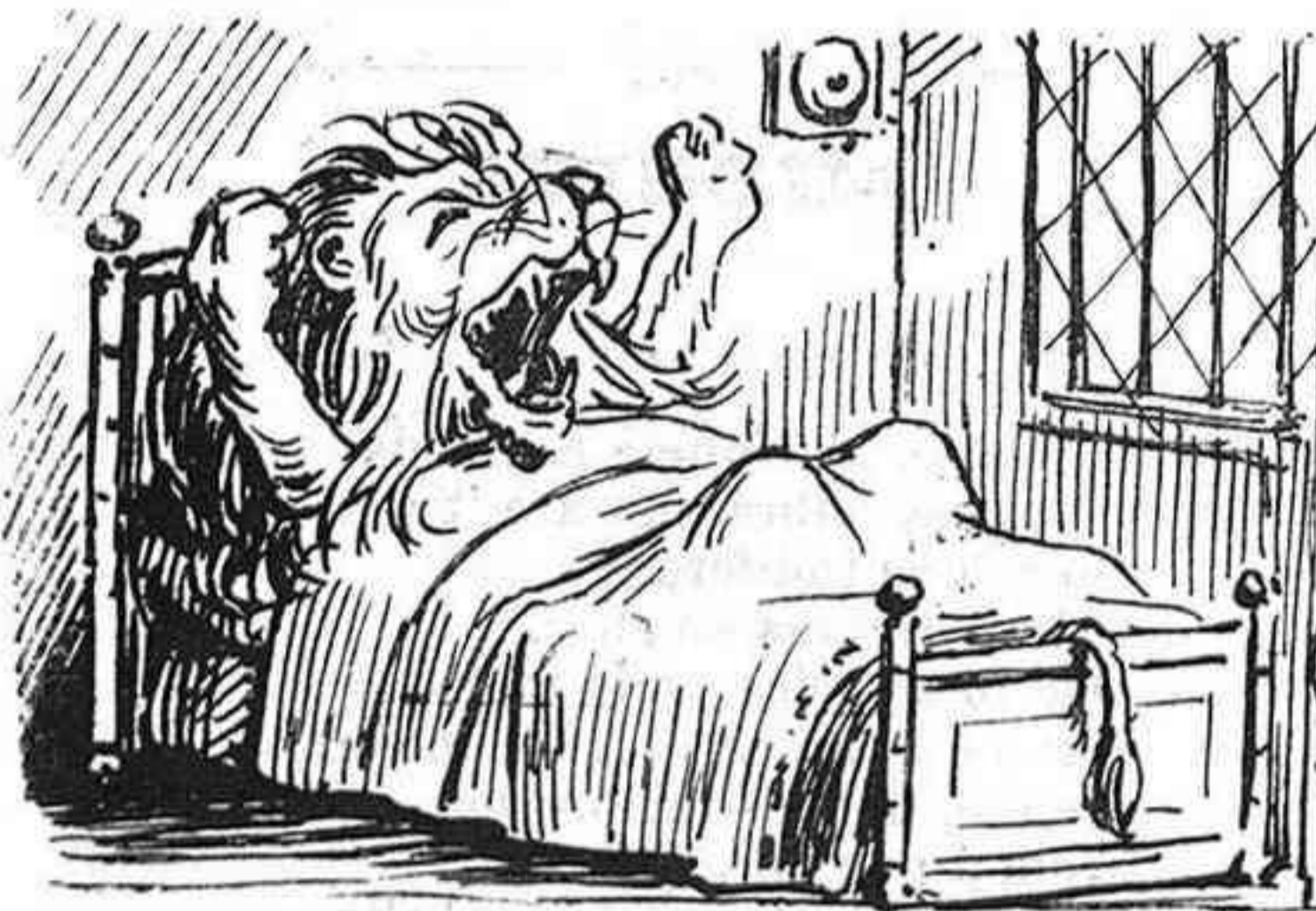
LO PALAU DELS LLEONS, AL PARCH

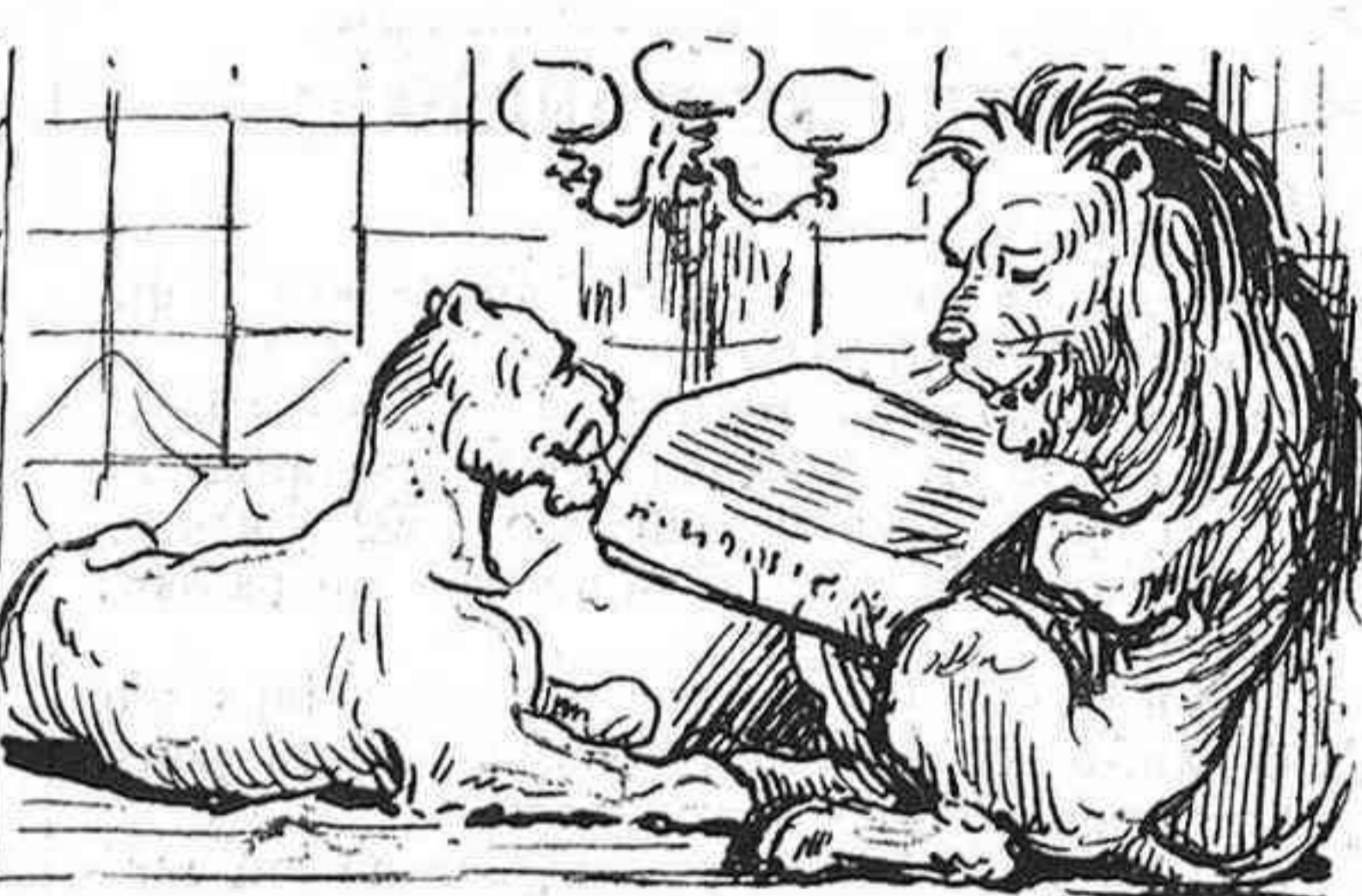
Tindràn trapezi per gronxarse.

Estufa per escalfarse.

Llit ab somier y despertador elèctrich.

Gas a la saleta pèr llegir l'última hora.

Piano per donar concerts.

Y 'ls dijous (*dias de moda*) balls familiars.
(*Se continuarà*)

Qu'ets un tros de pá 'm digueren
y are 't vull menos que may,
que costa molt d'estobarse
un rosegó de vint anys.

* * *

Si l'Agnés no té promés
no serà perque no es rica,
que á la cara solzament
ja hi porta un dot en farina.

* * *

¿De quí portan dol tos ulls
negres com la tinta xina?
¿Portas dol pe 'ls teus amors
ó pels homes que aassinan?

* * *

Quin pecat no fora aquell
que t'embrutá la consciencia
quan lo confés va donarte
nou mesos de penitencia!

* * *

Vaig dirli:—Palpa aqueix cor
que no més per tú batega:—
y ella 'm palpá 'l butxacó
fent dringá 'l portamonedas.

* * *

Mil gracias li dono á Deu
d'haverme escursat la vista,
puig que 'm salvo de fer l'os
á las xicotas bonicas.

* * *

Vull posar un Dispensari
ben aprop de casa teva
pe 'ls ferits ab tas miradas
y 'ls escorxats ab ta llengua.

FOLLET.

CONFLICTE MONETARI

No guanyém per sustos.

Primer las monedas de deu céntims: ara 'ls duros de don Alfonso XIII.

Lo *Noticiero* n'ha tingut la culpa. Va surtir un vespre dihent que 'l Banch havia determinat no sé qué respecte dels duros del any 1892, y ara tenen vostés que 'ls duros d'aquell any no passen.

¿Per qué?

Ningú ho sab. De las diversas explicacions que 's donan, no n'hi ha una que tinga cap ni peus.

Lo rumor generalisat es aquest:

—Los duros del 92 no passen, perque son *sevilanos*....

¿Cóm si 'l ser de Sevilla fos alguna cosa lletja!

¿Y las olivas, donchs? ¿Y las betas? ¿Qué 'n farém? ¿Qué no 'n podrém menjar ara?

—Ja veurán—diu un senyor qu'está una mica enterat del assumpto, perque 's fa molt ab los porters de can Girona:—aquests duros, com á ser bons, ja ho son; pero no son legals.

—¿Qué vol dir no son legals? ¿Que no son de plata?

—Sí; pero no 'ls ha fet lo govern.

—¿Y qué té que veure, mentres siguin bons! *Hágase el milagro, aunque lo hagan*... á Sevilla.

—No hi passa 'l govern per aixó. No vol que hi hagi mes *Seca* que la d'ell.—

Pero encare ¡si 'l conflicte estés reduhit á aquests termes!

Lo mes complicat de la cosa es que del any 92 hi ha duros de dugas menas: de l'Alfonso ab los

cabells llarchs y de l'Alfonso ab los cabells curts.

¿Quins son los que no poden circular?

Aquí venen 'ls apuros.

Van al estanch y pagan ab una moneda de cinch pessetas del 92. L'estanqué 'ls la torna.

—No passa aquest duro. ¿Que no veu que la figura del rey porta 'ls cabells llarchs?

—¡Ah! ¿Es dir que son aquests? Bo es saberho.

Al vespre van al café, y á l'hora de pagar entregan un duro del 92 de l'altra marca.

—Aquest bé deu ser dels bons!....

—No senyor—fa 'l mosso, tornant la moneda ab molta amabilitat:—¿que no veu qu'es dels que portan los cabells curts?

—Pero si al estanch m'han dit que....

—Al estanch que diguin lo que vulguin: las ordres que 'ns ha donat l'amo del caté son aquestas: res de cabells curts ni duros del 92.

Lo primer dupte que aquí s'ocurreix á qualsevol es lo següent:

Durant l'any 92 ¿qué no va fer duros lo govern?

—Sí,—diuhen los que ho saben—va ferne una bona barriscada.

—¿De quins va ferlos? ¿Ab cabells ó esquilats?

—¡Oh!....

No se'n pot treure l'aygua clara. Uns diuhen que ab cabells, altres que sense....

Y las personas previsoras, per no viure en perpetua incertitut, arreglan l'embolich d'una manera senzillissima:

—¿Duro del 92? ¡Fals! Tant si va ab cabells com ab sense, com si es de Sevilla, com de Madrit....—

Lo nostre forner va dirho ahir á la criada ab tota franquesa:

—Mirí, noya; ab aixó dels duros no estich per bromas. Del 92 no 'n prenc cap, per bo que sigui. Ara.... ab los dels demés anys no miro prim.... ¡Encare que me 'n c'avi algun de fals!....

MATÍAS BONAFÉ.

MISSIVA

Acompanyant un llibre

No sé, Enriqueta estimada,
si aquest llibre que ara 't don
lo rebrás indiferenta
ó l'acceptarás ab goig.

De tots modos, vida meva,
creu que ab ell hi vá mon cor
reb-lo, donchs, amorosida
com á penyora d'amor
y guárdal, guárdal, ma bella,
llegeix sovint sas cançons,
queixas de cors que sutreixen,
queixas de cors aymadors.

Y si a'lgun día, ma vida,
cosa que no crech ¡oh! no,
intentessis de la pensa
esborrar lo meu recort,
fulleja eix llibre, Enriqueta,
obra eix «Llibre del amor»
y 't parlará cada fulla,
cada ratlla, cada mot,
del amor que per tú sento
pur, inmens, abrusador,
y altra volta en ton pit verge
renaixerá ta passió
y tornarás á estimarme
com ara, amor meu, me vols.

JAPET DE L'ORGA.

LLIBRES

LA ILUSTRACIÓN ARTÍSTICA.—Aquesta notable publicació ha inaugurat l'any nou donant un número verdaderament extraordinari. Conté 48 pàgines y està enterament consagrat a enaltir la memoria del immortal autor de *Don Quijote de la Mancha*.

La il·lustració del número consisteix en la reproducció per medi del foto-grabat de las portadas de las primitivas edicions del Quixot, tant en llengua espanyola, com en idiomas estrangers, a un gran número dels quals sigué traduït als pochs anys de la seva publicació. Completan aquell conjunt de portadas curiosíssimas y algunas d'elles extraordinariament raras, la reproducció dels principals grabats antics y moderns que il·lustren las edicions del famós llibre. Res mes interessant que la reunió de un conjunt tan nutrit de pormenors tipogràfics.

En quant al text està també dedicat enterament a Cervantes. Se compon de un excelent article biogràfic pres del Diccionari enciclopèdic hispano americà que publica la mateixa casa Montaner y Simon: de un notable article de 'n Barado: *Cervantes soldado*; de un altre article de 'n Pellicer sobre las *il·lustracions del Quixot*, dels judicis emesos sobre aquella obra pels mes célebres escriptors del món, y del catàlech de totas las edicions d'ella publicadas a Espanya desde 1605 a 1894.

Lo número honra verdaderament a la casa editorial que

l'ha donat a la estampa, ab lo bon gust a que ja té acostumat als numerosos subscriptors de *Ilustración artística*.

LOS PELOTARIS, por ANTONIO PEÑA Y GOÑI.—Avuy que l'afició al joch de pilota s'ha generalisat de una manera extraordinaria aquí a Barcelona, no duptém que será rebut ab éxit l'*album* que contenint lo retrato al cromo dels principals héroes dels frontons, y las escenas mes culminants del sport vasco, y además una curta noticia biogràfica y crítica de cada retratat, garbosament escrita, acaba de donar a llum la casa Miralles de Barcelona.

Aquesta publicació reuneix al mérit de la oportunitat un gust artístich que honra 'ls tallers litogràfics del Senyor Miralles, en los quals ha sigut executada.

ALMANAQUE *Bailly-Bailliere*.—De tots los que s'han publicat aquest any es, sens dupte, un dels mes notables. En lo seu género no s'havia fet encare res a Espanya que se li semblés. Almanachs hi ha en gran número dedicats al recreo; dedicats a la utilitat molt pochs. El que tenim a la vista es una verdadera enciclopedia práctica de coneixements feta a tota conciencia. La claretat, la concisió y 'l método son lo distintiu dels treballs continguts en lo tomo. Las condicions tipogràficas resultan insuperables. Lo volum imprés a dos columnas en lletra petita conté 450 pàgines, mes de 1,000 grabats y deu mapas ó planos. Y a pesar de tot, ¡pásminse! no costa mes que una pesseta y mitja!

RATA SABIA.

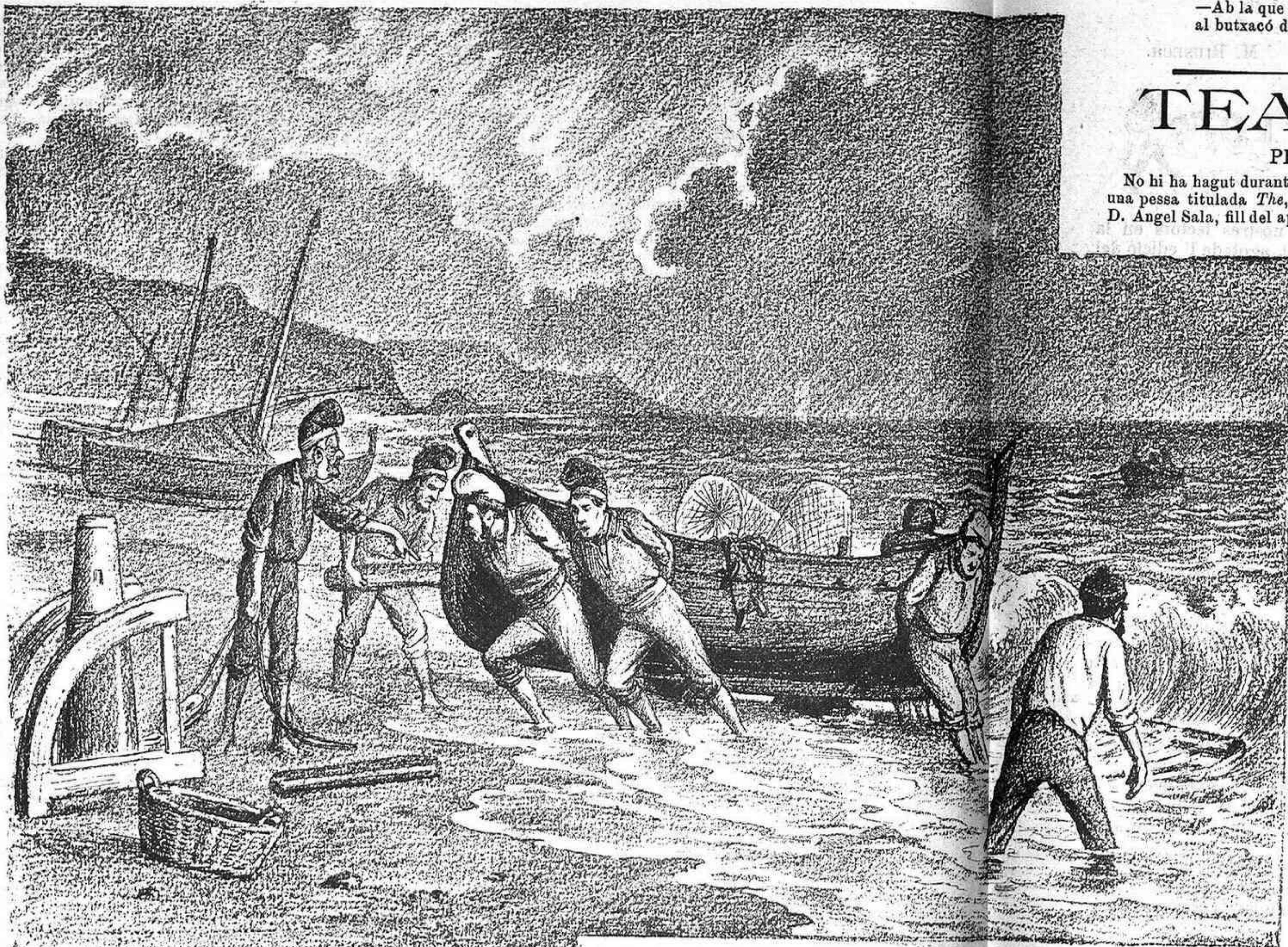
EN BUSCA DE SIS CABALLS

—¡Victoria!... Ja 'ls hem trobat, la fló y nata, lo milló...

—¡Que 'ls ensenyin! ¡Que 'ls ensenyin!
¿No serán pas de cartró?

COSTA CATALANA (Dibuix de M. Moliné).

La tempestat s'acosta,
apreta ja l'oratje,

y ls braus pescadors tiran
la barca envers la platja.

ANDALUSSADA

Un andalús molt flamench s'expressava així aquest dia: —M' estava jo passejant per davant d' unas grans firas, quan de sopte, sen to aquí, al costat dret de l' ermilla, així, com un formigó que cap al butxacó s' fica. Estava tan plé de gent de cap-à-cap de las firas, qu' en lloch de firas, alló era un casco de sardinas. Pero jo, no mes faig [zass! passant l' eyna desseguida per lo costat aludit, sens' mirar lo que hi havia. Y al anarme á despullar, y al ser á treure'm l' ermilla, veig que pesava molt més

que no pas los altres dias.

La miro; mes, i gran dissort! dins del butxacó hi havia una má, freda com neu, y de color d' esbarginia!—

Varen quedar tots parats al sentir tan gran mentida; mes tot de sopte un senyor ab molta flemma se 'l mira, y diu:—Donchs, senyors, jo tinch una cosa molt bonica. Tinch un lloro, qu' es tan viu, que pe 'ls fets, tothom diria que sembla un home talment. Té un talent que no s' explica; menja ab nosaltres plegats, y l' hi donem cada dia xacolate al demati; y ab las mans, ¡sembla impossible! ab l' una suca 'ls secalls y ab l' altre aguanta la xicra.—

—¿Y ab quina má, donchs, se ten?—
l' andalús prompte replica,
—Ab la que tú 't vas trobar
al butxacó de l' ermilla.—

UN A. VENDRELEENCH.

TEATROS

PRINCIPAL

No hi ha hagut durant la senmana altre estreno que 'l de una pessa titulada *The, chocolate y café*, escrita pel jove D. Angel Sala, fill del aplaudit actor Sr. Sala Julien.

Es una producció com tantas altres, escrita ab certa gracia y destinada á entretenir al públich agradablement. Crech casi inútil anyadir que fou aplaudida y que al final l' autor sigué eridat á las taulas en companyia dels actors que interpretaren l' obra ab verdader carinyo.

Lo dia 16 la companyia de la Tubau termina la seva campanya devent dirigir-se á Palma de Mallorca.

Pero avants, ó siga 'l próxim dilluns, la senyora Tubau celebrarà 'l seu benefici, posant en escena lo magnífich drama de Feuillet: *La Esfinge*, y la comedia de Miquel Echegaray: *Echar la llave*.

Y á propòsit de beneficis.

Per demá dissapte está anunciat el del representant y contador de la companyia, baix lo següent programa: *La Charra*, comedia en tres actes y en vers; *¡Qué vergüenza!* monòlech en lo que tant se distingeix la Sra. Tubau, y 'l sainete: *Las preciosas ridiculas*.

Una funció variada y plena de atractius.

LICEO

Aquesta senmana han fet el gasto principalment las camas de las bailarinas.

Lo dia de Reys á la tarde va estrenarse *Die Puppenfee*, ó com si diguessim *La fada de las ninas*. Es un ball austríach combinat per G. Hassreiter y T. Paul, y posat en música per Bayer. Tant com ball es un somni de nit de reys.

En *Coppelia* veyam ballar una nina: l' autor de *Die Puppenfee* n fa ballar tot un magatzém.

La música sense ser cap cosa del altre mon resulta garbosa, moguda y molt apropiada al assumpto. Y aquest assumpto té la ventatja de ser senzill, clar y estar al alcan de todas las inteligencias. Se reduheix á una visita que fá á un magatzém de juguinas una familia inglesa, que te ocasió de veure las novetats mes curiosas... Després ve l' hora de tancar, y quan las juguinas quedan solas, á una evocació de la fada, saltan todas de las taulas y dels aparadors, armantse un ball fantástich, vistós, abundant en combinacions tan sorprendents com agradables.

Ajudan molt al bon efecte del espectacle 'ls trajos que son ríchs y elegants, com pocas vegadas se solen veure en nostres teatros.

Ja saben, donchs, lo [que han de fer tots los pares de familia: portar als nens al teatro del Liceo... sobre tot si fan bondat.

Dimecres la diva Darlée va cantar *Cavaleria rusticana*. En lo próxim número parlarém de aquesta representació.

ROMEA

S' han donat algunas representacions de *La huérfana de Bruselas*.

Novedats en porta: dilluns, estreno del drama de 'n Got y Anguera: *La bojeria*.

Dimars: estreno de *Tocats de l' ala* de 'n Riera y Bertrán.

Una y atra producció feya molt temps que venian anunciantse. Diguém, donchs, ab l' adagi: *No hay plazo que no se cumpla*.

TIVOLI

Demá dissapte inaugura las sévas funcions en aquest teatro una nova companyia de sarsuela dirigida per D. Joan Cubas y 'l mestre Taberner y de la qual forman part las primeras tiples D.ª Concepción Cubas y D.ª Pepita Alcaer, y 'ls artistas Srs. Talavera, Las Santas y altres.

l' empresa disposa de algunas obras novas, entre ellas las tituladas: *El Moro Muza* y *El tambor de granaderos*, últimas del eminent y sempre aplaudit mestre Chapi.

NOVEDATS

Lo benefici de 'n Guimerá vá atreure al teatro una numerosa concurrencia alcansant l' autor de *Maria Rosa* una verdadera ovació.

També sigué aplaudit lo monòlech *Mestre Oleguer*, que interpretá ab molt brió 'l primer actor Sr. Borrás.

A benefici del Sr. Tressols se representá l' interessant melodrama *Edmundo Dantés* ó *El Conde de Montecristo*, del qual se 'n han donat altres representacions, ab aplauso del públich que acostuma á freqüentar aquest teatro.

GRAN-VIA

S' ha inaugurat en aquest teatro una serie de funcions de sarsuela que tenen efecte 'ls dias festius tarde y nit.

La companyia há sigut ben rebuda.

N. N. N.

LO MODERN JUTGLAR

Al popular escriptor C. Gumá.

—Riallas demana 'l públich...
¡Féslo riure donchs jutglar!...
Si tens penas, no las diguis,
jutglar, que ningú 't creurá...
La gent ja t' hi sab y espera
los teus escrits ab afany,
que la vida es bon tros trista,
y á tot 'hom lo riure plau!...
Si á la gent tristetas contas
jutglar, et perilla 'l pá...
y es lo pá de ta familia
bon jutglar!...
¡Es lo pá de cada día
que costa tant de guanyar!

—Mes ¡ay Deu! Si tinch esposa
y ma esposa en lo llit jau...
Si tinch fills y ningú 'ls cuyda,
y 'ls falta roba y calsat!...
Si no hi há carbó en ma casa...
Si en lo rebost no hi ha pá...
¿Com voléu que riga?

—Riure!

pobre jutglar, aixó ray.
Agafa la ploma y conta
lo qu' has dit! ¡Tothom riurá!...
—¿Pro la gent riu d' eixas cosas?
—¡Si jutglar!...

¡T' hi va 'l pá de cada día
que costa tant de guanyar!...

—Mes ¡ay Deu! Si m' es fugida
de casa la noya gran
y la dú un lladregot d' honras
de brasset per la ciutat...
Si la pobra muller meva,
la crida desvariejant...
mentre pe'l veynat, va en llenguas
lo meu nom, avans honrat...
¿Com puch riure?

—Si ho esplicas
lo que 't passa, ja veurás
quínas riallas farà 'l públich!

¡Au jutglar!
¡T' hi va 'l pá de cada día
que costa tant de guanyar!

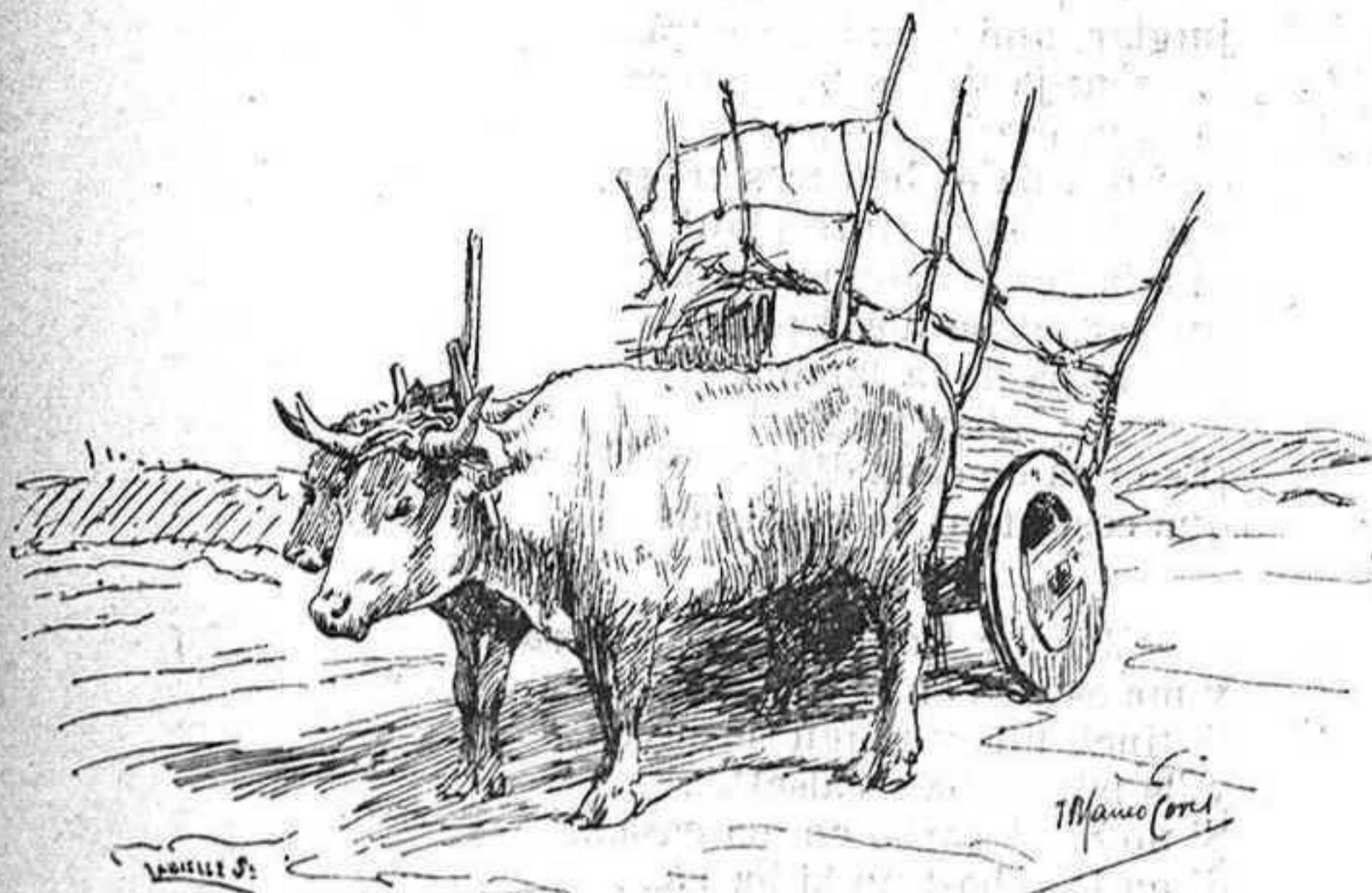
—Mes... y si 's morís ma esposa,
¿'ls meus fills com quedarán?
Y si abandona á ma filla
lo seu lladre ¿ahont anirá?
Y demá... ¿quí 'm darà roba
pe'ls meus fillets estimats?
¿com podré escalfor donarlos?
¿com podré donarlos pá?
—Fent riure al públich

—¡Ferriure!
¡Cóm pot ser si estich plorant!
—Mes ¿y 'l pa de ta familia
bon jutglar?...
—¿Y lo pa de cada día,
que tant costa de guanyar?...

—Heu dit bé... tinguém las llágrimas,
deixém al cor llatzerat
que 's desfassi y s' esbossini,
¡fora 'l cor!... ¡No 'n té 'l jutglar!
¿Voleu riure? donchs au ¡somhi!
«Una noya de quinze anys,
va fugir de casa seva
ab un galán... ¡Va deixar
sa mare al llit y 'l seu pare
's torna boig!

—Ja, ja, ja.

UNA CARRRETA

Si en compte de servirnos del telégrafo
ens servíssim d' aixó ¿no es veritat
que alguns partes que avuy tardan deu horas
vindrian mes aviat?

¡Com li escau aquest tó serio!
¡Quín jutglar!
¡A n' ell si que 'l pa del día
li costa poch de guanyar!

M. RIUSECH.

Conforme podrán veure nostres lectors en la
plana de anuncis, ha quedat agotada l' edició del
Almanach de l' Esquella de la Torratxa pera 1895.

En menos de un mes hém vist anarse'n 13,000
exemplars de una publicació, que segons *El Di-
luvi*, 's queya de las máns de sossa y 'l públich li
girava l' espatlla ab la major indiferencia. Aixís
son totas las afirmacions del net de *La Salvadora*.
Las hi engalta sempre pel descusit y al últim se ha
de quedar fent la més trista figura.

En la present ocasió, volent infernos un agravi,
no veyá l' insensat que á qui agraviava era als
principals escriptors y artistas de Catalunya que
al afavorir lo nostre almanach ab los séus traballs,
asseguran l' éxit del mateix. Pero no es aques-
ta la primera vegada que 'l terrible polemista al
tractar de tirarse á fondo, plé de furia, s' aba-
lansa, se 'n va á terra y s' aixafa 'l nás.

Sembla que pera la próxima festa dels Jochs Flo-
rals l' Ajuntament oferirá un premi que será otorgat
al poeta que ab més inspiració conti l' epopeya
realisada pels Srs. Mirambell y Palau, anant en
busca dels sis caballs destinats al Laboratori mi-
crobiològich.

Son tan homérichs los traballs realistsats per
aquell parell de regidors, son tan admirables las
sévas anadas y vingudas, las sévas excursions y 'ls
séus viatjes, que 's necessita un poeta de gran ins-
piració per immortalisarlos, cantantlos en vers he-
róich.

Molts van á ser los que pulsaran la lira, sobre
tot si 'l premi ofert consisteix en la reproducció en
plata macissa de una llangonissa culara de Vich,
de tamanyo natural.

A última hora se 'ns assegura que 'ls Srs. Palau
y Mirambell, quan desconfiavan de trobar caballs
de carn y ossos, acordavan oficiar al Doctor Fe-
rrán preguntantli si per obtenir lo xerigot anti-dif-
térich de Roux, li farien pessa mitja dotzena de
caballs de pintor.

Tant lo Sr. Mirambell com lo Sr. Palau estavan
entussiasmadíssims ab motiu de haver trobat aques-
ta bona sortida al compromís que varen contreure,
y que per lo vist resulta excessivament superior á
las sévas forsas.

Notas de consúms, que s' han publicat en los
periódichs.

Al any 90, varen recaudarse 9.713,000 pessetas;
a any 91, 9.740,000; al any 92, 9.504,000; al any
93, 9.755,000.

Durant l' any 94 la recaudació s' ha elevat á
10.885,000 pessetas.

No seré jo qui escatimi 'ls elogis que mereix la
zelosa comissió de Consúms.

Ara no més falta que 'ls demés serveys municipals
se regularisin també, porque no se 'n treu res

CABRAS MUNICIPALS

En Darder, naturalista,
aucellayre conseqüent

y pastoret de las cabras
de tot un ajuntament.

de que 's recaudi molt, si al cap-de-vall se gasta molt més de lo que 's recauda.

Per curar la sordera del Saló, nou del Consistori, l'arquitecto municipal ha prescrit l'empleo de uns cortinatjes de vellut.

Veurem quin resultat donan aqueixos cortinatjes.

Y á propòsit: ¿hi ha algún facultatfu que 'ns digui qu' es lo que podríam emplear nosaltres pera curar la sordera del Diluvi?

Se 'ns ha dit que algun venedor exigia 15 y 20 céntims pel número passat de *La Esquilla*. Prevenim al públich qu' encara que no 's consigní 'l preu

quan lo grabat ompli la primera página, aqaest es sempre 'l mateix: deu céntims y bon profit.

En una revista alemana, llegeixo 'l següent anunci:

CANARIOS!!

Mando por correo á todos los puntos de Europa mis canarios, magníficos cantantes y doy toda garantía, á Marcos etc. (aquí 'l preu.)

Un señor qu' envía canaris vius pel correu...

!!!Canario!!!

Tant com s' anunciava la próxima explotació del teléfono entre Barcelona y Madrit, y ara resulta que quan ja tot estava á punt de solfa, ve 'l govern, y diu:

—Fora: no estich perquè vingui una empresa particular a ferme la competència.

Aixís, a lo menys, ho anuncia un telegrama de Madrid... arribat, com de costum, ab mes de 24 hores de retrás.

Aquest govern que no vol competències, no fá res per corretgir las imperfeccions en los serveys que presta.

Ni fá, ni deixa fer.

Es inútil que la ciència realisi 'ls progressos mes pasmosos.

—¿Progressos?—diu ell:—jo n' hi trobat un que val per tots; viure ab l' esquena dreta y a costa del país.

Ara resulta que 'l Sr. Alarcia comprador del bitllet que vá treure la grossa de Nadal, al arribar a Cuba vá distribuirlo entre 'ls seus amichs y coneguts sense reservarse'n la més mínima participació.

Está vist que la Fortuna es una roda. Als que saben guardar l' equilibri se 'ls emporta en sa marxa vertiginosa; pero als que cauhen els passa per damunt y 'ls parteix per l' espinada.

Aquest any a Barcelona s' ha solemnizat la festa dels reys per medi de una moixiganga, que vá distreure no poch a la gent menuda.

A tres quarts de déu la comitiva vá posarse en marxa atravessant los principals carrers de la ciutat.

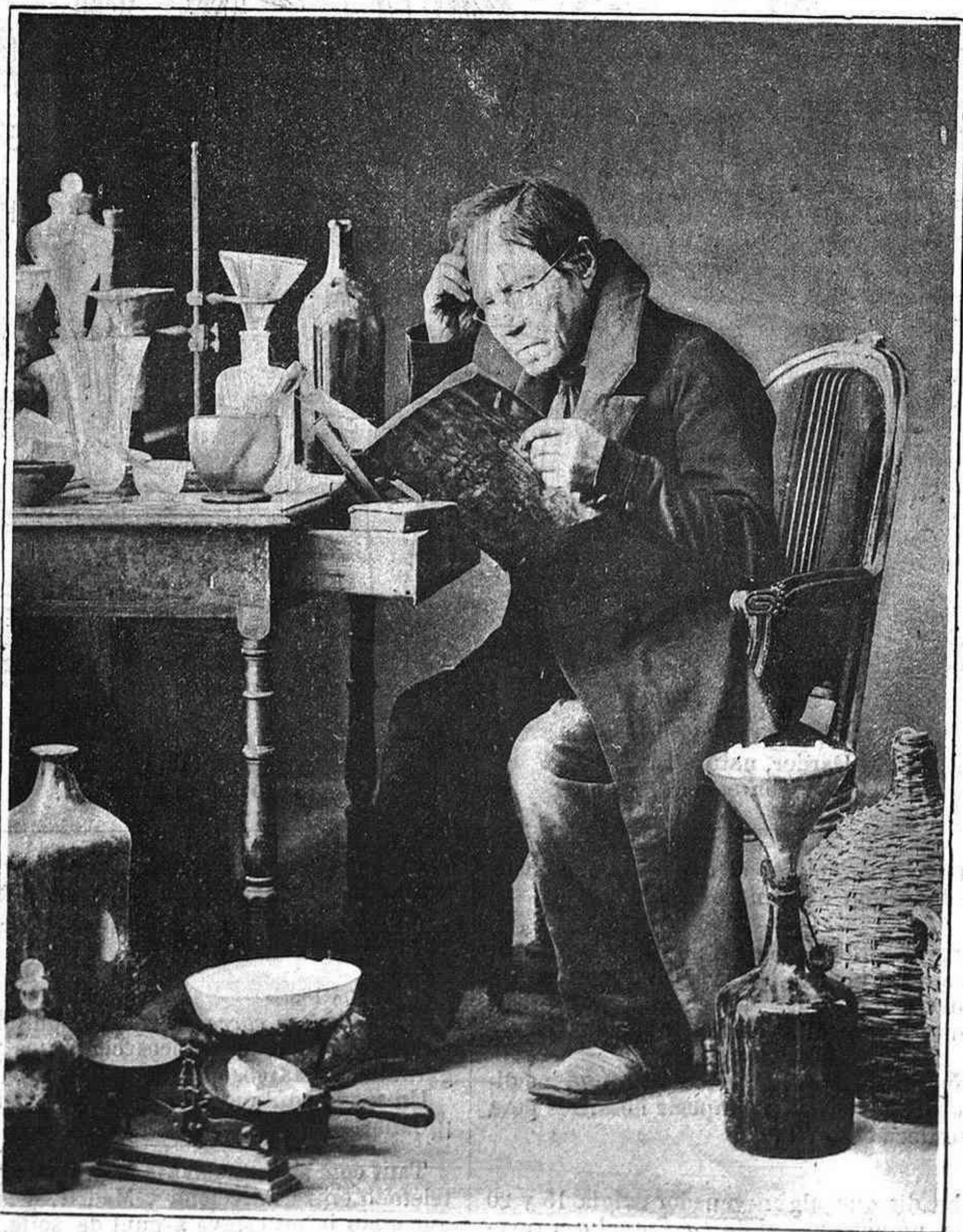
Los tres reys engabanyats en trajos de teatro anavan molt serios montats en sos respectius caballs y ab un purot a la boca.

Al veure'ls passar exclamá un transeunt:

—Miréu si 'ls reys han vingut a menos en los nostres temps que fins fuman d' estanch.

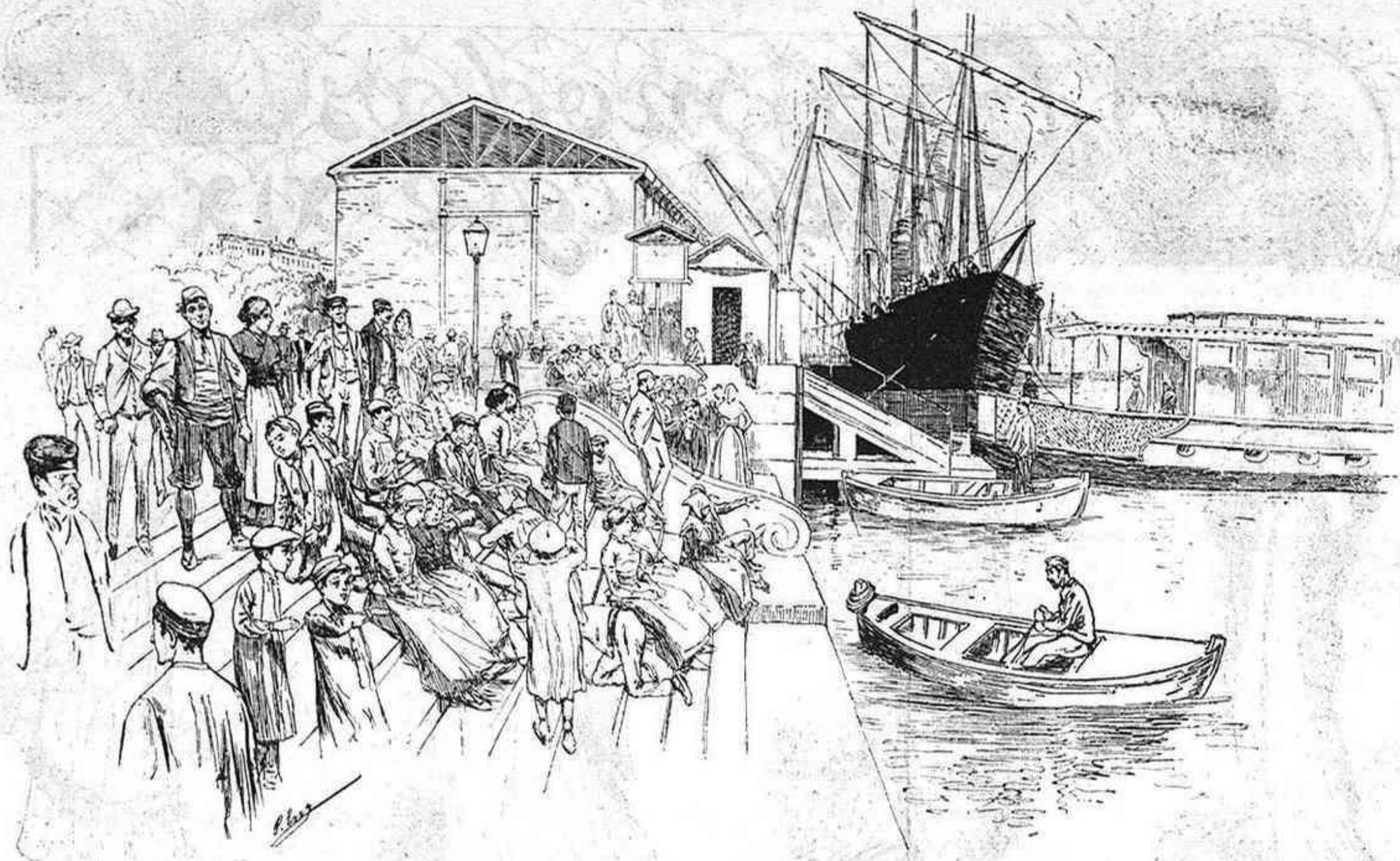
En Perez Galdós ha donat a l' estampa lo seu drama *Los Condenados*, condemnat pel públich de Madrid lo dia del seu estreno.

BUSCANT LA PEDRA FILOSOFAL

Un químic de principis de sigle.

PORT DE BARCELONA

Lo desembarcadero de la Pau.

L' insigne escriptor lo fá precedir de un llarch prólech escrit ab notable valentia, fent consideracions sobre las sorpresas que tenen 'l teatro, plantejant diferents punts de vista á fi d' explicar-se 'l fracás que contra lo qu' ell esperava vá sufrir l' obra, y fent un anàlisis de la conducta de la premsa que ab tanta lleugeresa acostuma á ocupar-se de las produccions literarias, y encare quan se 'n ocupa.

**

Algúns periódichs de Madrit han tingut lo mal gust de mostrarse ofesos y ressentits per las consideracions que ab una franquesa de la qual se 'n registran pochos exemples y ab una serenitat de judici verdaderament admirable, ha formulat l' autor de *Los Condenados*.

De fixo que hi haurá periodista que dirá:

—Senyor Perez Galdós: lo qu' es aquesta no 'ns la portará al molí.

En tot cas, pitjor mil voltas, pera qui tal mesquindat haja concebut. Perque las consideracions del ilustre escriptor, fillas de un esperit superior, son com lo cauteri: la séva aplicació cou; pero cura.

Desde que vá corre la noticia de que 'l Banch d' Espanya rebutjava 'ls *duros sevilláns* del encuny del any 92, de alarma no 'n vulguin mes.

Basta que un duro ostenti la fetxa sospitosa, porque tothom el miri ab verdader rezel.

Y aquesta prevenció del públich es molt justificada, en quant los *duros sevilláns* son de plata, com los mateixos qu' encunya 'l govern, y fins ara no hi ha ningú que haja explicat la diferencia entre 'ls uns y 'ls altres.

Un bromista deya:

—Per conèixer si un duro es de Sevilla, feulo trincar y escoltéu bé: cas de que 'l trinch tingui l' accent andalús, retxasseulo: es sevillá.

Lo fiscal del Suprém ha dictat una circular encarregant ab eficacia la persecució contra tots los que de qualsevol manera adulterin los articles alimenticis.

La circular está molt bé; ara sols falta veure 'ls seus efectes.

**

A un adroguer qu' en lloch de sucre ven polvos de márml y en compte de café llobins cremats, li deya un seu dependent:

—Miri, Sr. Esteve, que s' ha dictat una circular molt rigurosa contra 'ls que donan gat per llebra.

—Fuig, home, no t' amohins. ¿No sabs per qué serveixen aqueixas circulars? Pera fer paperinas!

**

Y la veritat es que aquí á Espanya mentres los polítichs que manan, s' aguantin en lo poder adulterant las eleccions, es molt difícil que 'ls que venen comestibles y bebestibles, tingan la virtut de abstenirse de falsificarlos.

Mals tan arrelats no 's curan ab circulars, sino ab bons exemples.

Hi havia en una ciutat de Alemanya un metje nomenat Czyusky que 's dedicava á curar certas malalties del sistema nerviós per medi del hipnotisme.

Entre 'ls clients que utilisavan sos serveys, s' hi contava la baronesa Eduvigis de Sedlitz, la qual possehia, segons sembla, una gran fortuna, y 'l metje, sens dupte ab l' idea de que l' administració del patrimoni no li dongués tants mals-de-cap, va hipnotisar-la, sugerintli l' idea de casarse ab ell.

La boda va efectuar-se; pero una boda de per riure. Un amich del metje disfressant-se de capellá va benehir aquella unió *médico-ilegal*... fins que al últim va descubrir-se 'l marro.

Y 'l famós doctor ha sigut condemnat á tres anys de presidi... per massa burro.

Les modes del segle XIX

1800

1801

1801

1802

1802

1803

1803

1804

1804

1805

1805

1806

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu-Apartat, número 2

¡¡S' HA ACABAT!!
!!! Queda agotada!!!
 LA NUMEROSA EDICIÓ
 DEL
ALMANACH
 DE
La Esquilla de la Torratxa
 pera l' any 1895

Ho participem á nostres estimats
 corresponsals per evitarlos la mo-
 lestia de fer nous pedidos, que no
 podrem servir.

NILO M.ª FABRA
CUENTOS ILUSTRADOS
 Edición de lujo, 1 tomo 4.º 4 pesetas.

DON JUAN DECADENTE
 NOVELA DE José Ramón Mélida
 1 tomo 8.º menor—Pesetas 2'50

LOS PELOTARIS
 por D. ANTONIO PEÑA Y GOÑI
 Láminas al cromo. Ptas. 1'50

B. Pérez Galdós
LOS CONDENADOS
 Drama en 3 actos y en prosa.—Precio 2 pesetas.

Angel Guimerá
MARÍA ROSA
 DRAMA EN TRES ACTES Y EN PROSA
 Tenim á disposició del públich, tant la edició catalana
 con la castellana, cada una d' ellas val 2 pesetas.

Julio Verne
MARAVILLOSAS AVENTURAS DE ANTIFER
 Edición ilustrada 3 tomos á 1 peseta cada uno.

ÚLTIMOS TOMOS PUBLICADOS

FEDERICO URRECHA
SIGUIENDO AL MUERTO
 1 tomo 8.º menor (cubierta al cromo) 2 reales.

A. PEREZ NIEVA
LOS HUMILDES
 1 tomo 8.º menor (cubierta al cromo) 2 reales.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20. Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravios, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

O sino diguin: ¿qué li hauria costat hipnotisar als jurats encarregats de jutjarlo?

La mort del general Pavía 'm recorda una frase de D. Antón de Bofarull, que com recordaran tots los que 'l coneixian, sempre 'n tenia una per dir.

Ocupava llavoras l' héroe del 3 de janer la Capitania general de Catalunya, y no era un secret per ningú lo molt que li agradava la beguda.

En Bofarull digué:

—*Pá* (y feya actitut d' andrapar) *vi* (y feya actitut d' enfilá un trago) y *Ah!*... (Y estirava 'ls brassos, com si s' alsés de jaure.)

La colecció zoológica del Parch s' augmentará ab un nou exemplar de *leopardo*.

Y ja 's parla, com es natural, de construhirli una gabia tan luxosa al menos com la que disfrutaban los lleons. Está molt bé: no fos cas que 's ressentís.

**

S' ha de tenir en compte además que aixís com lo lleó es lo símbol de la bravura del poble espanyol, lo leopardo representa 'l poderío de Inglaterra.

Y l' Ajuntament de Barcelona, menos que ningú, pot tenir als inglesos descontents.

En la tertulia de un cassino.

—Home, no fumis tant: que no veus que 'l tabaco danya la salut y escursa la vida.

—No ho creguis pas: no he estat may malalt, y aixó que vaig comensar á fumar á 13 anys y avuy ne tinch 60.

—¿Y qui 't diu que si no haguessis fumat ab tal excés avuy ja haurias arribat als 70?

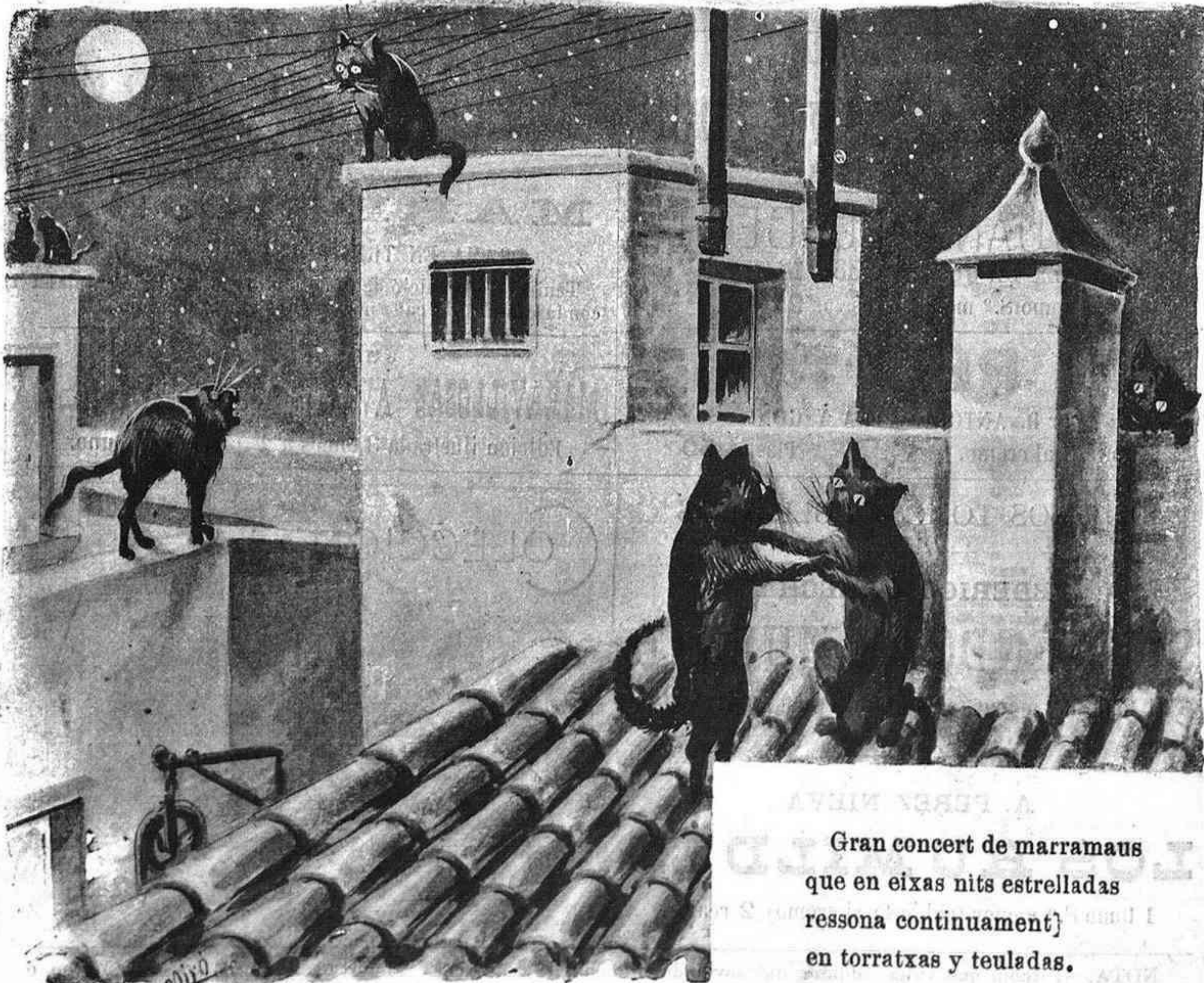

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*En-di-a-bla-da.*
- 2.ª ID. *Pe-re-ra.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Locura de amor.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Consulat.*
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Per Granadins Granada.*

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63

LO MES DELS GATS

Gran concert de marramaus
que en eixas nits estrelladas
ressona continuament }
en torratxas y teuladas.